सन २०२५-२६ मध्ये राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतंर्गत (PM RKVY) जमीन आरोग्य व सुपीकता कार्यक्रम (SHF) राबविण्यासाठी रु. ६०८३.७३ लाख निधीच्या वार्षिक कृति आराखडयास प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :-कृवपदुम-१२०२७/८३/२०२५-MAG-1A
संगणक क्रमांक १०७९७२९
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०००३२
दिनांक :- २१ एप्रिल, २०२५

वाचा :-१) केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) जमीन आरोग्य सुपीकता व व्यवस्थापन (SHF) बाबतच्या मार्गदर्शक सूचना

२) राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या ३७ व्या बैठकीचे इतिवृत्त, दि. २४.०३.२०२५.

३) कृषि उपसंचालक (प्रयोगशाळा), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांचे दिनांक ०८.०४.२०२५ रोजीचे पत्र.

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाने सन २०१४-१५ पासून राष्ट्रीय शाश्वत शेती अमियानांतर्गत (NMSA) जमीन आरोग्य सुपीकता व व्यवस्थापन कार्यक्रम (SHF) सुरू केलेला आहे. सन २०१५-१६ पासून ही योजना केंद्र हिस्सा व राज्य हिस्सा ६०:४० या प्रमाणात राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेचा समावेश सन २०२२-२३ पासून राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेंतर्गत करण्यात आलेला आहे. यामध्ये मृद नमुन्याचे विश्लेषण करून शेतक-यांना मृद आरोग्य पत्रिकेचे वितरण करण्यात येते. जमीन आरोग्य पत्रिकेच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांना जमिनीची रासायानिक गुणधर्म स्थिती, प्रमुख अन्नद्रव्यांची पातळी व सूक्ष्म मूलद्रव्यांची कमतरता व स्थितीची माहिति देण्यात येते. त्याचप्रमाणे मृद परीक्षण प्रयोगशाळा, खत दर्जा नियंत्रण प्रयोगशाळा यांची स्थापना, उपकरणे, प्रशिक्षण, प्रोत्साहन भत्ता, NABL संलग्नता यांचाही या कार्यक्रमात समावेश आहे.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) दिनांक २४.०३.२०२५ रोजीच्या इतिवृत्तानुसार सन २०२५-२६ या वर्षाकरिता राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतंर्गत जमीन आरोग्य व सुपीकता कार्यक्रमाचा केंद्र हिस्सा रु. ३६५०.२४ लाख व राज्य हिस्सा रु. २४३३.४९ लाख याप्रमाणे एकूण रु. ६०८३.७३ लाख निधीच्या वार्षिक कृति आराखडयास (AAP) मंजूरी दिलेली आहे. त्यानुषंगाने सदर कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

१. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतंर्गत जमीन आरोग्य व सुपीकता कार्यक्रम सन २०२५-२६ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी केंद्र हिस्सा (६० टक्के) रु.३६५०.२४ लाख व राज्य हिस्सा रु.२४३३.४९ लाख अशा एकूण रु. ६०८३.७३ लाख एवढ्या रकमेच्या कार्यक्रमास (तपशील परिशिष्ट अ व ब मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे) प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे सदर कार्यक्रमाचा प्रवर्गनिहाय तपशील पुढीलप्रमाणे आहे.

(रुपये लाखात)

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
सर्वसाधारण	२८७६.७५	१९१७.८३	४७९४.५८
अनुसूचित जाती	४३४.३८	२८९.५९	७२३.९७
अनुसूचित जमाती	३३९.११	२२६.०७	५६५.१८
एकूण	३६५०.२४	२४३३.४९	६०८३.७३

२. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेंतर्गत जमीन आरोग्य व सुपिकता कार्यक्रम सन २०२५-२६ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी होणारा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा लेखाशिर्ष
सर्वसाधारण	मागणी क्रमांक डी-३ २४०२-मृद व जलसंधारण (००)(१०१) मृद सर्वेक्षण व चाचणी (००)(१६) कृषि उन्नती योजना- मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रम) केंद्र हिस्सा -६० % (२४०२ अे०४१) (सर्वसाधारण) योजनांतर्गत ३३-अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक डी-३ २४०२-मृद व जलसंधारण (००)(१०१) मृद सर्वेक्षण व चाचणी (००)(१७) कृषि उन्नती योजना- मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रम) राज्य हिस्सा -४० % (२४०२ अे०५९) (सर्वसाधारण) योजनांतर्गत ३३-अर्थसहाय्य
अनुसूचित जाती	मागणी क्रमांक एन-३ २४०२-मृद व जलसंधारण (००)(७८९) अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना (०१)(०१) कृषि उन्नती योजना- मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रम) केंद्र हिस्सा -६० % (२४०२ अे२५५) (कार्यक्रम) ३३-अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक एन-३ २४०२-मृद व जलसंधारण (००)(७८९) अनुसूचित जातीसाठी विशेष घटक योजना (०१)(०२) कृषि उन्नती योजना- मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रम) राज्य हिस्सा -४० % (२४०२ अे२६४) (कार्यक्रम) ३३-अर्थसहाय्य
अनुसूचित	मागणी क्रमांक टी-३	मागणी क्रमांक टी-३

जमाती	२४०२-मृद व जलसंधारण (७९६) जनजाती क्षेत्र योजना (०१)(०२) कृषि उन्नती योजना- मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रम) केंद्र हिस्सा -६० % (२४०२ अे०८६) (कार्यक्रम) ३३-अर्थसहाय्य	२४०२-मृद व जलसंधारण (७९६) जनजाती क्षेत्र योजना (०१)(०३) कृषि उन्नती योजना- मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत कार्यक्रम) राज्य हिस्सा -४० % (२४०२ अे०९५) (कार्यक्रम) ३३-अर्थसहाय्य

३. सदर योजना राबविताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात करण्यात यावे.

१) सदर योजना केंद्र शासनाचा संदर्भाधीन मार्गदर्शक सूचनांनुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या अटी व शर्तीनुसार राबविण्यात यावी.

२) खर्चाचे लेखे सुव्यवस्थित ठेवून सदर खर्चाचे लेखा परिक्षण अहवाल व उपयोगित प्रमाणपत्रे केंद्र व राज्य शासनाला लवकरात लवकर प्रगती अहवालासह सादर करण्यात यावेत.

३) योजनेच्या वेगवेगळया बाबींवरील भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल केंद्र व शासनास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करण्यात यावा.

४) योजनेशी संबंधित ताळेबंद व लेखापरिक्षण जमाखांची रक्कम यंत्रणेने याचा अहवाल अंमलबजावणी यंत्रणेने द्यावा. त्यामध्ये वर्षाच्या सुरुवातीला अखर्षित रक्कम व व्याजाद्वारे मिळालेले उत्पन्न स्पष्टपणे नमूद करण्यात यावे. जेणेकरून पारदर्शी स्वरुपात रक्कम विचारात घेता येईल व संदिंग्धता राहणार नाही.

५) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जाणार नाही, याची दक्षता घ्यावी.

६) सदर योजनेकरीता मंजूर झालेला निधी हा ज्या संवर्गासाठी मंजूर केलेला आहे, त्याच संवर्गासाठी खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

४. सदर योजनेकरीता आयुक्त (कृषि) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे याना योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणून व त्याच्या कार्यालयातील सहायक संचालक लेखा यांना आहरण व सवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. सदर निधी खर्च करतांना विहित कार्यपध्दती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे टेडर नियामावली व नियमाचे प्रक्रियेचे वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत राहुन/CVC तत्यानुसार/CAG च्या निर्देशानुसार प्रबलित शासन निर्णय/नियम/परिपत्रक तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागार नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अमलबजावणी यंत्रणांनी करावी कोगत्याही

परिस्थितीत कुडलाही शासन निर्णय अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.

६. प्रस्तुतचे आदेश राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) दिनांक २४.०३.२०२५ रोजीच्या बैठकीत दिलेल्या मंजुरीच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहेत.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२५०४२११७४८१८७७०१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

RAJESH HANMANT PADHYE

Digitally signed by RAJESH HANMANT PADHYE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=AGRICULTURE AND ADF DEPARTMENT, 2.5.4.20=dc153114bd075a6b1e46ab4a44e410949fb23ba34569575 04838af4a35a9b324, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=A4545183145BB7CEBA2B281345FCFBF965C365420 37F7724F53C8F43E1DBA1D4, cn=RAJESH HANMANT PADHYE
Date: 2025.04.21 17:49:42 +05'30'

(राजेश पाध्ये)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. विरोधी पक्षनेता (विधानसभा/परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडई
४. मा.प्रधान सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. संचालक (नि.व गु.नि.) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
६. सर्व कृषि संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. महालेखापाल महाराष्ट्र १/२ (लेखापरिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता)मुंबई/नागपुर.
८. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
९.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१०.सहायक संचालक, लेखा, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
११) अवर सचिव (कार्यासन-१४३१) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२) अवर सचिव वित्त विभाग (व्यय-१४), मंत्रालय, मुंबई.
१३. निवडनस्ती (कार्यासन १३अे) कृषि विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

परिशिष्ट अ

(Rs. In Lakh)

Sr. No.	Particulars	Total Approved Amount (As approved by SLSC)
1	Name of the Components	**PM-RKVY- Soil Health and Fertility (SHF)**
2	Implementing Departments / Agencies	Agriculture
3	Allocation of the each component (Rs. Lakh)	4951.66
4	Project Cost (Rs. Lakh)	6083.73
5	Comments of Government of India :- Supported / Not Supported / Revised	➢ State has submitted Liabilities of Rs. 1496.22 lakh. State has not specified the year for the Liabilities. ➢ As per the cost norms, the amount for strengthening of 11 Static/Mobile STLS with AAS would be Rs.440.00 lakh Rs. 40 lakh per Lab. State has proposed Rs.756.00 lakh for the same. State may be requested to reduce the amount mentioned in AAP as per cost norms. ➢ State may be requested to ensure that School Soil Health Programme is implemented. Amount upto 1% of AAP can be kept for School Soil Health Programme. ➢ State may be requested to look into the component "Proposal for new initiatives (Research & Development) NABL Accreditation of STL Rs.0.50 lakh per lab which includes cost of fee, calibration of equipment in lab" as Proposal for new initiatives (Research & NABL Recognition of STLs are separate components. Development) ➢ State may be requested to restrict amount under "Administrative Cost" as per the PM-RKVY Guidelines. As per the Operational Guidelines of PM- RKVY. State can use up to 2.5% of its total PM-RKVY funds for incurring administrative expenditure that includes Monitoring and Evaluation, payment to consultants, recurring expenses of various kinds, staff costs, etc.
6	Resolution	The Proposed AAP is revised as per GoI Comments.
7	Converges	Technical convergence with PDMC, FNS, NMEO, MIDH etc.
8	Final Remarks / Observations (if any)	➢ Balanced and judicious use of fertilizers according to soil health card. ➢ To strengthen functioning of Soil Testing Laboratories (STLs) through capacity building, ➢ To diagnose soil fertility related constraints with standardized procedures for sampling and analysis and design taluka level fertilizer recommendations in targeted districts ➢ To develop and promote soil test based nutrient management in the districts for enhancing nutrient use efficiency
		➢ The project cost is within 125% of tentative allocation. ➢ The project cost of Rs. 6083.73 lakh is approved by SLSC

परिशिष्ट ब

(Rs. In Lakh)

Sr. No.	Name of the Activities / Projects / Sub – Components	Physical Outlay as approved by SLSC (No/ Units/etc)	Financial Outlay as approved by SLSC (Rs. in lakh)	Final Remarks / Observation of SLSC
1	**Soil Samples collection, testing & Printing & Distribution of Soil Health Cards by VLSTLS & Other STLS**			Approved by SLSC
a	Districts in the State and Districts to be covered	34	--	
b	Villages in the State	41000	--	
	Villages to be covered	10600	--	
c	Number of need based Soil samples to be collected and analysed and Soil Health Cards to be issued	1080000	--	
d	Amount required @ Rs.300/- per sample	--	3240.00	
2	**Incentive to Entrepreneurs (Village Level STLs) for soil testing**			
c	Amount required @ Rs.20 per Soil Health Card	1080000	216.00	
4	**Setting up of New**			
a	Static Soil Testing Lab/ Mobile Soil Testing Lab @Rs.75.00 lakh per unit	2	150.00	
b	Village Level Soil Testing Lab @ Rs.2.00 lakh per unit	444	666.00	
c	Fertilizer Quality Control Lab @ Rs.75.00 lakh per unit	3	225.00	
5	**Strengthening of Labs / Units**			
a	Static Soil Testing Lab/ Mobile Soil Testing Lab with AAS @Rs.40.00 lakh per unit	21	840.00	
b	Static Soil Testing Lab with ICP @ Rs.65.00 lakh per unit	5	325.00	
c	Fertilizer Quality Control Lab @ Rs.40.00 lakh per unit	5	200.00	
8	NABL Accreditation of Fertilizer Quality ControlLab@ Rs. 0.50 lakh per lab which includes cost of fee, calibration of equipment's in lab, etc.	32	16.00	
10	School soil health programme for traing by KVK and Awareness by ATMA (actual expenditure limited to 1%)	--	58.78	
11	Administrative Cost (2.50%)		146.95	
	Grand Total		**6083.73**	
	GOI share		3650.24	
	State Share		2433.49	